

PM 2016:215 RVI (Dnr 159-1647/2016)

Förslag till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete

Remiss från Socialstyrelsen

Remisstid den 22 december 2016

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Förslag till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete” hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen anför följande.

Ärendet

Socialstyrelsen har tagit fram ett förslag till föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete med tillhörande konsekvensbeskrivning och remitterat det till staden för yttrande. Motivet med nya föreskrifter och allmänna råd (förslaget) är att bättre anpassa vissa av bestämmelserna i SOSFS 2005:28 (Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om anmälningsskyldighet enligt Lex Maria) till dagens förhållanden.

Det har skett en hel del förändringar sedan SOSFS 2005:28 trädde ikraft. Lag (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (LYHS) har ersatts av Patientsäkerhetslag (2010:659) (PSL) och tillsynsansvaret flyttats från Socialstyrelsen till den för ändamålet nybildade myndigheten Inspektionen för vård och omsorg. Vidare har vissa grundläggande definitioner förändrats. Socialstyrelsen har även tagit fram en ny ledningssystemföreskrift, som delvis baseras på bestämmelserna i PSL. Behov av nya föreskrifter lyfts även fram i Riksrevisionens rapport (RIR 2015:12).

Motivet med nya föreskrifter och allmänna råd är att bättre anpassa vissa av bestämmelserna i SOSFS 2005:28 till dagens förhållanden. Syftet är ytterst att förebygga att patienter drabbas av vårdskador. Om några nya föreskrifter och allmänna råd inte kommer till stånd fortsätter SOSFS 2005:28 att gälla. Förslaget fokuserar på utredning av händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada och därtill kopplad information. Mot den bakgrunden har myndigheten valt att benämna den föreslagna författningen ”Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete”.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ställer sig i huvudsak positiv till Socialstyrelsens förslag till föreskrifter och allmänna råd och anser att de kan skapa mer ändamålsenliga förutsättningar för ett systematiskt patientsäkerhetsarbete.

Mina synpunkter

En god patientsäkerhet är viktigt för att garantera att insatser inom hälso- och sjukvården håller hög kvalitet och utförs på bästa möjliga sätt för patienterna. För att säkerställa att så sker behöver lagstiftning och andra författningar hållas aktuella och harmoniserade med omkringliggande regelverk. Socialstyrelsens förslag till nya föreskrifter och allmänna råd har bland annat till syfte att komma till rätta med den frågan, då nu gällande föreskrifter är ca tio år gamla.

Jag anser att det är fullt rimligt att nya föreskrifter inom området tas fram och välkomnar därför Socialstyrelsens förslag. Det finns dock vissa frågor som skulle tjäna på ytterligare överväganden. Därbland att man frångår den hittills gällande benämningen "lex Maria" på vårdskador som ska utredas. Det vore olyckligt, tror jag, att frånga en så pass vedertagen benämning som lex Maria ändå är.

Jag delar också stadsledningskontorets bedömning om att man på sikt bör överväga att gå mot en sammanhållen hantering av missförhållanden och vårdskador inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Händelser som kan medföra missförhållanden eller vårdskador sker sällan isolerade och därför vore det önskvärt att ha system för att kunna hantera hela kedjan. I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen "Förslag till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete" hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 8 december 2016

ÅSA LINDHAGEN

Bilaga

Remissen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Socialstyrelsen har tagit fram ett förslag till föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete med tillhörande konsekvensbeskrivning och remitterat det till staden för yttrande. Motivet med nya föreskrifter och allmänna råd (förslaget) är att bättre anpassa vissa av bestämmelserna i SOSFS 2005:28 (Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om anmälningsskyldighet enligt Lex Maria) till dagens förhållanden.

Det har skett en hel del förändringar sedan SOSFS 2005:28 trädde ikraft. Lag (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (LYHS) har ersatts av Patientsäkerhetslag (2010:659) (PSL) och tillsynsansvaret flyttats från Socialstyrelsen till den för ändamålet nybildade myndigheten Inspektionen för vård och omsorg. Vidare har vissa grundläggande definitioner förändrats. Socialstyrelsen har även tagit fram en ny ledningssystemföreskrift, som delvis baseras på bestämmelserna i PSL. Behov av nya föreskrifter lyfts även fram i Riksrevisionens rapport (RIR 2015:12).

Motivet med nya föreskrifter och allmänna råd är att bättre anpassa vissa av bestämmelserna i SOSFS 2005:28 till dagens förhållanden. Syftet är ytterst att förebygga att patienter drabbas av vårdskador. Om några nya föreskrifter och allmänna råd inte kommer till stånd fortsätter SOSFS 2005:28 att gälla. Förslaget fokuserar på utredning av händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada och därtill kopplad information. Mot den bakgrunden har myndigheten valt att benämna den föreslagna författningen ”Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete”.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 november 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig i huvudsak positiv till Socialstyrelsens förslag till föreskrifter och allmänna råd och anser att de kan skapa mer ändamålsenliga förutsättningar för ett systematiskt patientsäkerhetsarbete. Likaså bedömer stadsledningskontoret att förslaget kan ge stöd i stadens arbete för att nå visionen om *Ett Stockholm för alla* samt verksamhetsmålen *Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet* samt *Stockholm är en tillgänglig stad för alla*.

Det är positivt att det i förslagets 3 kap 1 § betonas att vårdgivaren i samband med en utredning utöver de negativa aspekterna ska fokusera på de positiva. Detta kan leda till att goda exempel synliggörs och kan spridas till andra i förebyggande syfte.

I förslagets 3 kap 3 § görs det en åtskillnad mellan allvarliga och icke allvarliga vårdskador i samband med utredningar. Stadsledningskontoret anser att det är en risk som kan leda till att händelsens allvarlighetsgrad bedöms innan en utredning av händelsen är genomförd. Idag är det inom den kommunala hälso- och sjukvården vedertaget att ha ett

avvikelsehanteringssystem där alla avvikelser ska registreras och utredas i förebyggande syfte. För att minimera risken att fel upprepas är det av stor vikt att åtgärder dokumenteras och följs upp i samband med utredning av händelser, oavsett allvarlighetsgrad, vilket inte framgår i förslaget.

I den kommunala hälso- och sjukvården är det inte ovanligt att brister i den sociala omsorgen enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL) eller Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, leder till vårdskador (och vice versa att vårdskador leder till missförhållanden i den sociala omsorgen). Troligen förekommer det även när det gäller övergång från slutenvård till sociala insatser enligt SoL eller LSS. Med nuvarande regelverk finns inga möjligheter att utreda dessa händelser som en helhet, vilket i sin tur bidrar till att orsakssambanden inte synliggörs. De åtgärder som arbetas fram riskerar därmed att inte bli verkningsfulla, då de inte täcker in hela vård- och omsorgskedjan. Därför anser stadsledningskontoret att det hade varit önskvärt om den nya forskriften omfattade detta.

Stadsledningskontoret vill lyfta fram att det är en fördel om begreppet ”lex Maria” fortsätter att användas i den nya föreskriften. Det är ett väl inarbetat och allmänt känt begrepp och om det försvinner kan det möjligen leda till att allmänheten tappar förtroende för att allvarliga vårdskador uppmärksammas av vårdgivare och IVO. Det finns även en risk för obalans inom den kommunala vård- och omsorgssfären när begreppet lex Maria försvinner medan begreppet lex Sarah finns kvar som innebär att allvarlighetsgraden förskjuts. Detta kan i sin tur leda till att resurser för utredningsarbete inte fördelas optimalt mellan den kommunala hälso- och sjukvården och socialtjänst/LSS. För kvaliteten, patientsäkerheten och rättsäkerheten i den kommunala vården och omsorgen hade det varit mest gynnsamt att arbeta för tillkomsten av en gemensam lex Maria-Sarah/Sarah-Maria.